

Kaksi lummetta

Vohvelikirjontaa lapsuudesta aikuisuuteen

Paasiharju 2016

KAKSI LUMMETTA

Vohvelikirjontaa lapsuudesta aikuisuuteen

TEKIJÄ: Hanna Paasiharju KUB12SV

Koulutusala Kulttuuriala			
Koulutusohjelma Muotoilun koulutusohjelma			
Työn tekijä(t) Hanna Paasiharju			
Työn nimi Kaksi lummetta, vohvelikirjontaa lapsuudesta aikuisuuteen			
Päiväys	8.9.2016	Sivumäärä/Liitteet	44/1
Ohjaaja(t) Sirpa Rynänen			
Toimeksiantaja/Yhteistyökumppani(t)			
<p>Tiivistelmä</p> <p>Opinnäytetyössä käsiteltiin vohvelikangaskirjontaa. Inspiraationlähteenä tälle työlle toimivat omat, vanhat käsityöt sekä kirjailija ja tekstiilityönopettaja Merja Hollin haastattelu Helsingin Uutisissa. Opinnäytetyön aineistoina toimivat myös omat 17 vuoden käsityötaidot, verkkokurssi EChild, käsityökirjat sekä venematka Vilppulanreitille, Näsijärvelle. Hermeneuttista kehää käytettiin kuvaamaan tekijän oman käsityöhistorian sekä opinnäytetyön etenemistä. Vohvelikankaan käyttäminen, sekä siihen kirjominen toimivat paluuna käsityötaitoihin, joita oli opittu jo alakouluiässä.</p> <p>Kirjonnan pohjalta valmistettiin kaksi tuotetta, takki ja hiuspanta. Tuotteet suunniteltiin 5-7 vuotiaalle tytölle, arki- ja juhlaikäyttöön. Valmistettujen tuotteiden päämateriaalina toimi vohvelikangas. Opinnäytetyössä edettiin vaatteiden suunnittelusta, mallikappaleiden ja kokeilujen kautta valmiiksi tuotteiksi, jotka kuvattiin lopuksi mallien päällä. Työn lopuksi pohdittiin tehtyä työtä kokonaisuutena, valmistettujen tuotteiden onnistumista sekä otettiin yhteys kirjailija ja tekstiilityönopettaja Merja Holliin.</p> <p>Työn tulokset olivat kokonaisuudessaan onnistuneet ja käsiteltävä aihe oli tekijälle mieluisa ja henkilökohtainen. Opinnäytetyössä kuvattiin osaamista vaatteiden suunnittelusta vaatteiden valmistukseen, kokonaisena projektina alusta loppuun.</p>			
<p>Avainsanat</p> <p>hermeneuttinen kehä, kevät/kesä 2017, lasten vaatetus, perinnekirjonta, vohvelikangas, vohvelikirjonta</p>			

Field of Study Culture			
Degree Programme Degree Programme in Design			
Author(s) Hanna Paasiharju			
Title of Thesis Two waterlilies, embroidery on waffle weave childhood to adulthood			
Date	8.9.2016	Pages/Appendices	44/1
Supervisor(s) Sirpa Rynänen			
Client Organisation /Partners			
<p>Abstract</p> <p>The thesis considers embroidery on waffle weave. My old crafts and textiles handcraft teacher and author Merja Holli's interview on Helsinki News inspired me. In addition, my own 17 years' experience of handicraft skills, the online course EChild, various craft books and a boat trip to Vilppulanreitti, Näsijärvi contributed to this thesis. The hermeneutic circle was used to show the author's own history of the craft and the progress of the thesis. Using embroidery on waffle weave meant a return to the craft skills that were learned in primary school.</p> <p>Two products, an embroidered jacket and a headband were made. The products were designed for 5 to 7 year old girls to be used every day and on special occasions. The main material of the products was waffle weave. The thesis proceeded from clothing design, through specimens and experiments to the finished products, which finally were photographed on the models. At the end of the work the thesis as a whole project and the success of the manufactured products were discussed and the textile handcraft teacher and author Merja Holli was contacted. The results of the work were successful. The theme of the thesis was pleasant and personal for the writer. The thesis considered the knowledge of clothing design to manufacturing clothes from the project's beginning to the end.</p>			
<p>Keywords</p> <p>hermeneutical circle, spring/summer 2017, children's clothes, traditional embroidery, waffle weave, embroidery on waffle weave</p>			

SISÄLTÖ

1	JOHDANTO.....	6
1.1	Työn tavoitteet ja merkitys.....	7
1.2	Minä suunnittelijana.....	9
1.3	Työn käsitteet.....	11
2	VOHVELISTA VOHVELIIN.....	13
2.1	Oma käsityöhistoria.....	13
2.2	Vohvelikirjonta.....	20
3	KAKSI LUMMETTA - VOHVELIKANGASTAKKI JA HIUSPANTA.....	22
3.1	Lasten vaatteet.....	22
3.2	Ideasta toteutukseen.....	23
3.3	Toteutuksesta muotikuvauksiin.....	30
4	POHDINTA.....	35
4.1	Keskustelua Merja Hollin kanssa.....	38
4.2	Valmiin työn arviointi.....	38
	LÄHDEVIITTEET.....	39
	Muu aineisto	
	Kuvat, kuviot ja kuvakoosteet	
	Liitteet	
	Liite 1. Sähköpostikysymykset Merja Hollille	

1 JOHDANTO

Voimakkaana alkusysäyksenä työlleni oli Merja Hollin kirja Vohvelikirjonta (Holli 2011.)

Vohvelikangas, joka meille monelle on tuttu kouluajoilta, on tämän opinnäytetyön lähtökohta. Suunnittelemani Lumme -takin ja -hiuspannan tarina perustuu ensimmäiseen oppimaani käsityötaitoon. Käsittelen takin syntyä hermeneuttisen kehän avulla (Routio 2007.)

Opinnäytetyön aiheena on lasten takin ja hiuspannan suunnittelu ja toteutus sesongille s/s 2017. Takki valmistetaan 5-7-vuotiaalle tytölle, koossa 104cm. Valmistuksessa käytettävä kangasmateriaali, vohvelikangas on työn pääosassa.

Vohvelikankaan käyttäminen, sekä siihen kirjominen ovat paluu käsityötaitoihini, joita olen oppinut jo alakouluiässä.

”Alakoulun jälkeen työtapa kuitenkin unohdetaan – koska se kuuluu alaluokille, sanovat monet – eikä tekniikkaan palata edes aikuisena, vaikka käsityöharrastus jatkuisi.”

(Holli, 2011)

”Vohvelikirjonnin tilalle tulevat ristipistot- ja kanavatyöt sekä sellaiset kirjontatavat, joita maailmalla arvostetaan.”

(Holli, 2011)

1.1 Työn tavoitteet ja merkitys

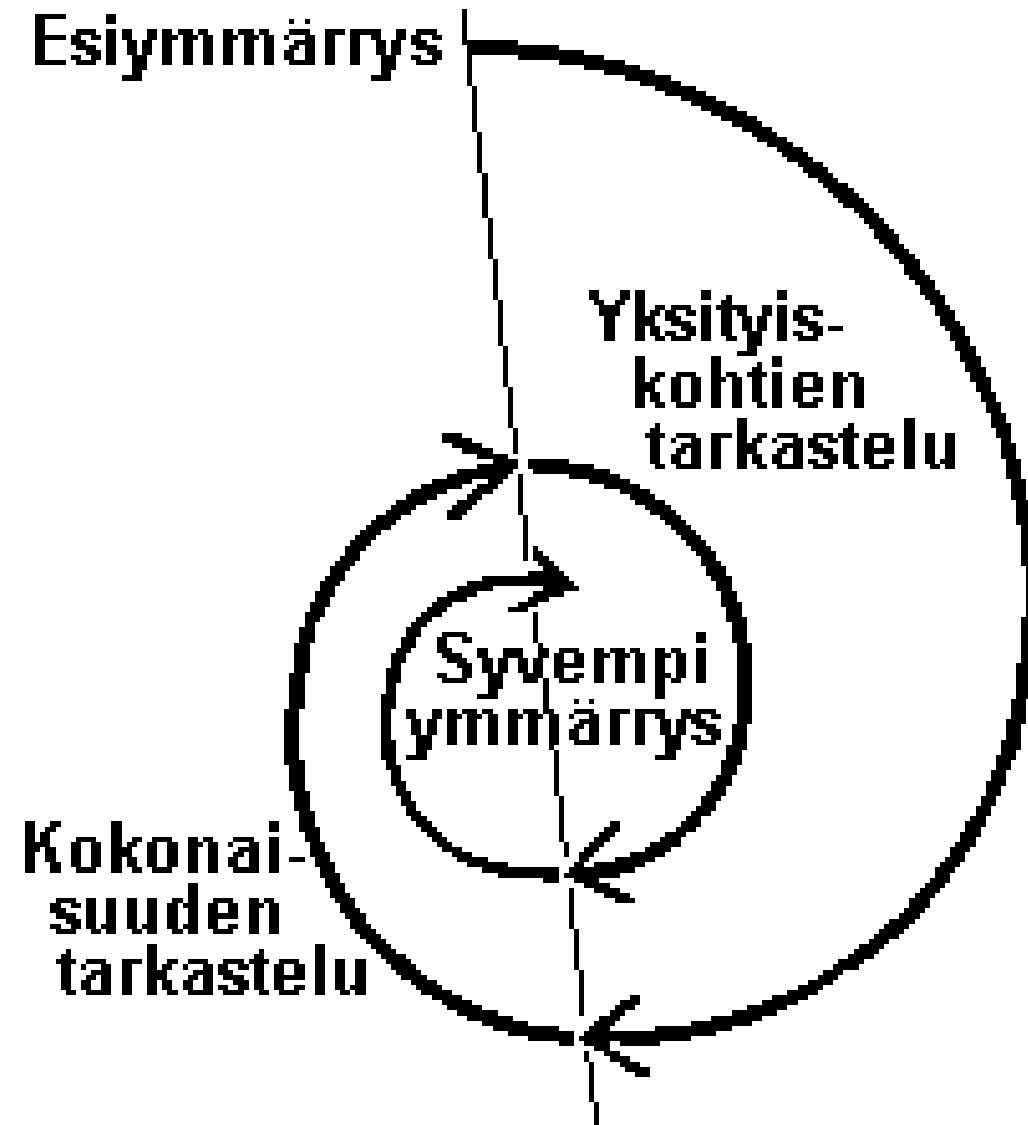
Opinnäytetyön tavoitteena on tuoda vohvelikankaan ja -kirjonnan mahdollisuudet esille uudella, erilaisella tavalla.

Olen suunnitellut ja valmistanut 5-7- vuotiaalle tytölle takin ja hiuspannan, arki- ja juhlaikäyttöön.

Työn ideoinnin ja valmistuksen pohjana käytetty vohvelikangas yhdistetään useimmiten kylpyhuone- ja keittiötekstiileihin, näin ollen opinnäytetyöni on erityisesti osoitus siitä, että tästä jo 1800- luvulla Suomeen rantautuneesta materiaalista on moneksi.

Tämän työn suunnittelussa ja toteutuksessa olen pyrkinyt yhdistämään omien eri ikävaiheiden käsityötaidot ja rakentanut 17 vuoden opinnoistani kokonaisuuden. Lummetakkia ja -hiuspantaa työstäessäni olen käyttänyt esimerkiksi kaavateknologian, kuosittelun, ompelun, kirjonnan ja valokuvauksen oppejani. Työn etenemisen havainnollistamiseksi olen käyttänyt hermeneuttista kehää (Kuvio 1, sivu 8).

Opinnäytetyöni antaa minulle erityisen merkityksen lastenvaatteiden suunnitteluun tulevaisuudessa. Huomasin kuinka hauskaa ja vapaata tuotteiden suunnittelu lapsille oli. Myös lasten osoittama kiinnostus ja mielipiteet valmiista työstä lämmittivät mieltäni. Työ kokonaisuudessaan osoittaa intohimoani suunnittelun, valmistuksen, muodin ja erikoistekniikoiden maailmaan ja sen yhdistäminen osaksi omaa ammattiportfoliota on tärkeää.

Kuvio 1. Hermeneuttinen kehä (Routio 2007.)

1.2 Minä suunnittelijana

Suunnittelijana olen mielikuvituksellinen ja kekseliäs. Minua kiinnostaa heittäytyminen värien ja ideoiden vietäväksi. Hassuttelu materiaaleilla ja yksityiskohdilla on minulle tärkeintä ja pyrin herättämään katsojassa aina kiinnostuksen. Liioittelu ja korostaminen ovat minulle suunnittelussa tärkeämpää kuin rauhallisuus ja perinteikkyyys. Materiaalin kierrättäminen ja tilkkujen hyödyntäminen, kuten tilkkumaalaus sekä vanhojen tekniikoiden käyttö uudella tavalla kiinnostavat. Materiaali on aina tärkeässä osassa suunnittelua.

Suunnittelen vaatteita, joiden kantajalta vaaditaan rohkeutta erottua. Tavallisuus ja turvallisuus, on minulle suuri EI suunnittelussa. Näin ollen asiakastyöt ovat useimmiten minulle haaste. Suunnitteluni lähtökohtana toimii usein jokin asuste tai idea muotikuvauksesta valmiin tuotteen kanssa. Myös kankaan muotoilemisen sovitusnuken päälle koen mielekkääksi. Kaavoitus ei ole minulle luontevin työkentelymuoto.

Oman labelin toteutin funktionaalisen vaateen kurssilla vuonna 2014 lenkkeily- ja juoksuvaatetusta suunnitellessani. Labelissä esiintyvä lintusiluetti on yksinkertainen, mutta voimakkaan värinen. Labelin sanonta *the early bird catches the worm* tarkoittaa minulle trendien ennakointia. Ensimmäinen *the early bird*- merkki on kiinnitetty suunnittelemaani lämmittelyliivi Kotipesään. Myöhemmin työstin labelista myös paperiversion, jota pääsin käyttämään ensimmäisen kerran valmistamassani vaatteessa, pop-up kauppa Muosassa toukokuussa 2016.

Opinnäytyötäni varten tilasin IlastEtiketistä kankaiset nimikointinauhat, koska haluisin tuotteiden olevan valmis kokonaisuus. Tulen käyttämään nimikointinauhoja myös jatkossa muissa tuotteissani (Kuva 2, sivu 10).

Kuva 2. the early bird kangas- ja paperilabelit (Paasiharju 2016.)

1.3 Työn käsitteet

Kanavaneula on tylppäkärkinen neula, jota kutsutaan myös ryijyneulaksi. Lanka on helppo pujottaa neulaan erityisen pitkän silmän ansiosta. Kanavaneuloja saa myös teräväkärkisenä (Holli 2011, 98.)

Label on englanninen kielinen sana tuotemerkille. Se voi olla esimerkiksi kangasta tai paperia.

Lumme eli valkolumme on vesikasvi. Punakukkainen muoto on rauhoitettu Suomessa.

Miehusta on vartalon yläosan peittävä osa vaatekappaleessa.

Nasta eli lankajuoksu muodostuu kahden sidospisteen välille. Nastat lisäävät kudoksen pehmeyttä ja joustavuutta. Näitä nastoja käytetään vohvelikirjonnassa kirjontalankojen pujotteluun (Holli 2011, 100.)

Neliömassa tarkoittaa kankaan pintalalayksikön massaa.

Pesunkestävyys tarkoittaa vesipesunkestoa. Kestävyyttä on valmistajan toimesta tutkittu värin ja kuidun kestävyyskannalta ja se ilmoitetaan tuotteessa.

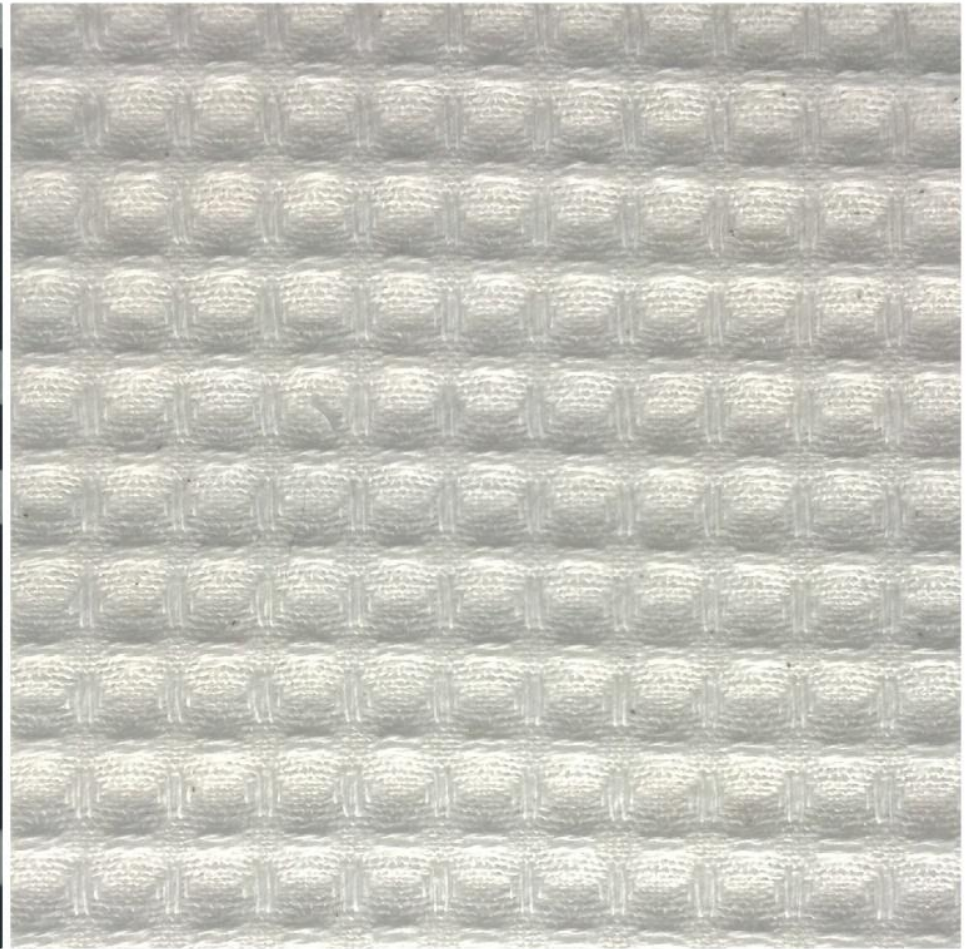
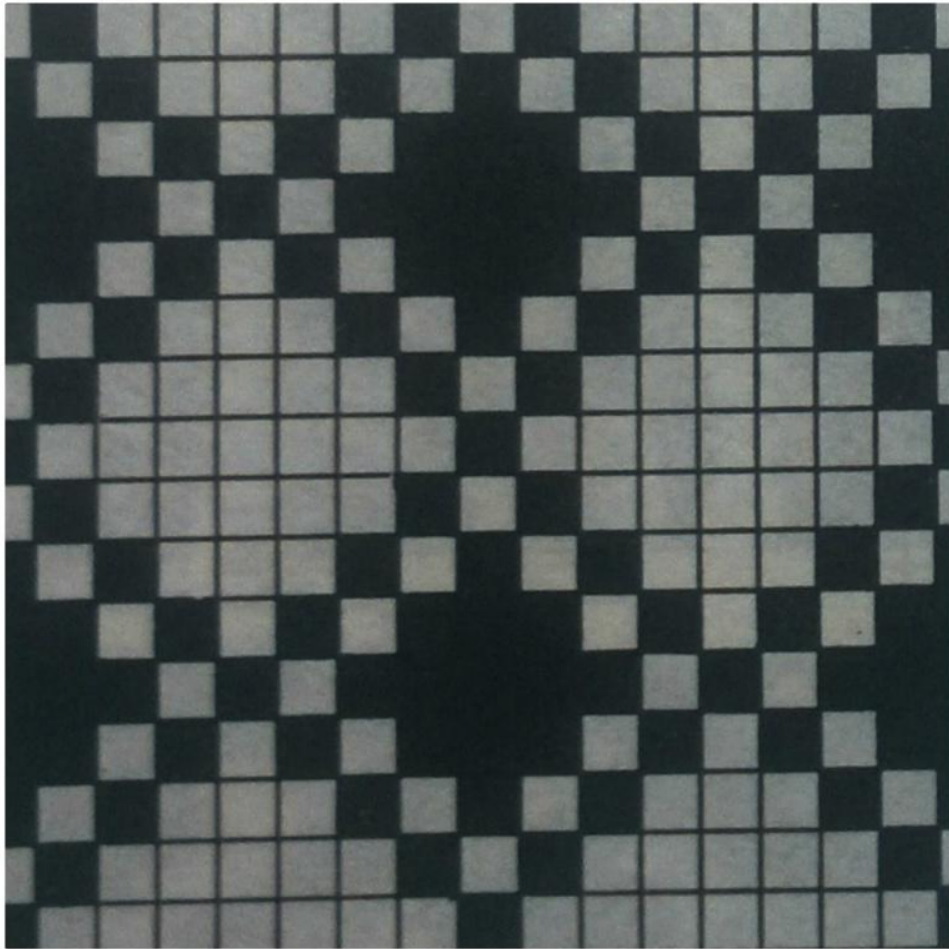
Pesulämpötila voi olla +30, +40, +60, +95 tai vesipesu kokonaan kielletty (Holli 2011, 100.)

Ronkkaus on kansanomaisen perinteikirjontatapa.

Vohveli on vohveliraudalla taikinasta paistettu ruutupintainen leivonnainen tai täytetty keksityyppi. Niitä valmistettiin jo keskiajalla. Nykyään vohvelit paistetaan yleensä vohveliraudalla.

Vohvelikangas on ulkonäöltään ruudullinen ja kennomainen kangas. Hyvän vedenimemiskyvyn ansiosta se on suosittu keittiö- ja kylpyhuonetekstiileissä (Holli 2011, 10.)

Vohvelisidos, jossa on loimi- ja kudenastojen muodostamia kohoumia, joiden välissä langat muodostavat paltinasidoksen syvennyksen (Koskinen ja Sillanpää-Suominen 1979, 41.)

Kuvakooste 3. Havaintoruudukkokuva ja valokuva vohvelisidoksesta.

2 VOHVELISTA VOHVELIIN

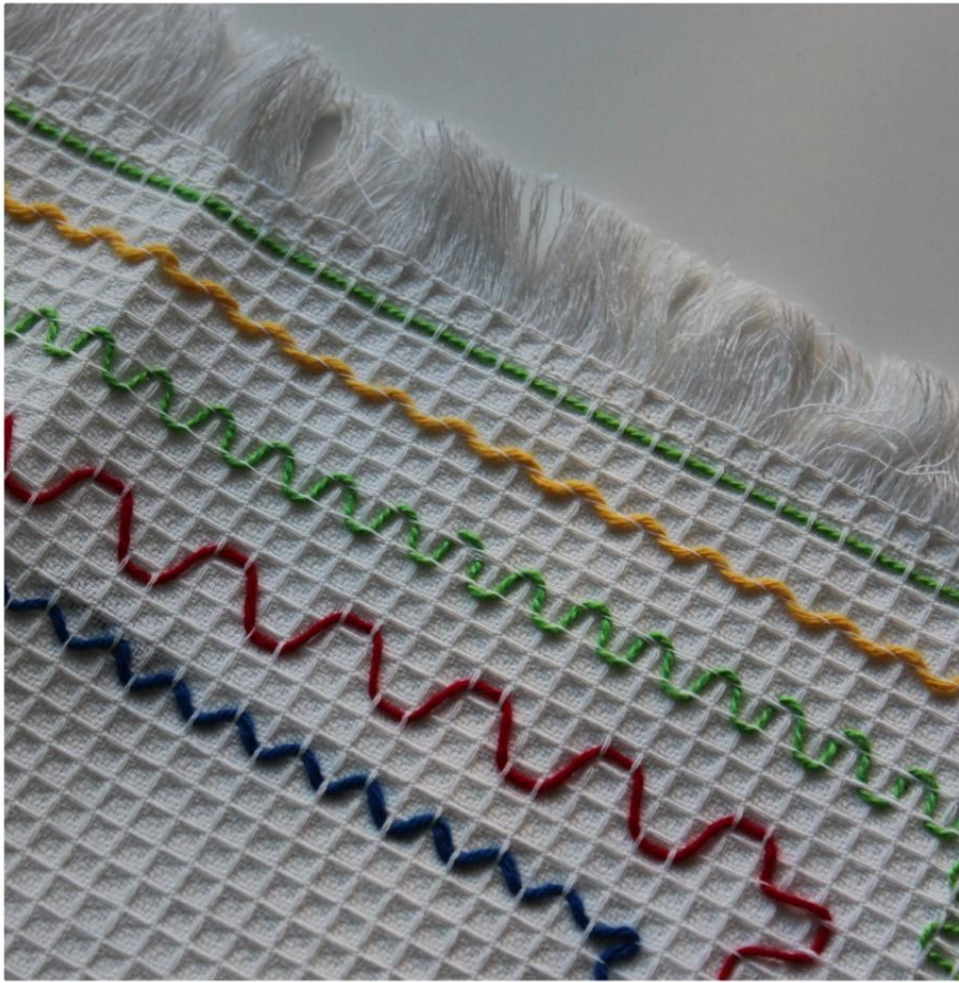
2.1 Oma käsityöhistoria

Vohvelikangas materiaalina on tullut minulle, niinkuin usealle suomalaiselle, tutuksi peruskoulun ensimmäiseltä luokalta. Vohvelikangas oli helppo ja mukava tapa aloittaa käsityöt.

Opettaja antoi oppilaiden valita vohvelikankaista, sekä kirjontalangoista mieleiset värit ja harjoittelut voitiin aloittaa. Toteutettavat kirjontamallit oli valittu valmiiksi ja näin ensimmäinen vohvelikangastyö valmistui, liikuntavaatepussukka.

Myöhemmin, taidon kehittyttyä jokainen sai valmistaa haluamiaan pussukoita, pöytäliinoja tai pyyhkeitä oman työskentelyvauhtinsa mukaisesti. Löysin omia töitani peruskoulu ajoilta 6 kpl. Muistan toteuttaneeni niistä yhden myös kotona.

Vohvelikangas jäi kuitenkin pois neulonta- ja ompelutuntien alkaessa 3. luokalla. Peruskoulun käsityötunnit eivät minua kuitenkaan parin pakollisen tunnin jälkeen enää kiinnostaneet, vaan siirryin puutöihin, koska pidin puutöitä jännittävimpänä. Ylä-aste aikana meno ei muuttunut vaan valitsin edelleenkin puutyöt käsitöiden ohi. En nähnyt käsitöissä mitään kiinnostavaa, päinvastoin halusin olla erilainen kuin muut tytöt. Muistan, jopa ajatelleeni käsitöitä jonninjoutavana näpertelynä.

Kuva 4. Vohvelikirjontatöitä Kerttulin alakoulusta (Paasiharju 2016.)

Kiinnostus käsillä tekemiseen ei kuitenkaan ole täysin sattumankauppaa. Sekä äidin, että isän puolen suku ovat molemmat taidealan ihmisiä; on valokuvaajaa, rakennusmestaria, kuvaamataidonopettajaa ja puutarhuria; ja jos ei työ, niin vapaa-aika on ainakin käytetty käsitöihin ja marittailuun. Voimakas esteettinen silmä ja halu tehdä käsillä ovat selkärangassamme. Minä synnyin siis niin sanotusti kynä kädessä, joten oli normaalia jatkaa peruskoulun jälkeen opintoja taidepainotteisessa lukiossa. Opiskelu jatkui lukion jälkeen ammattikouluun, artsanilinjalle, vaikka en ollut varma, oliko vaatetusala minulle sopiva.

Kuva 5. Muotoilija työssään vuonna 1992 (Paasiharju A. 1992.)

Kuva 6. Esimerkkejä Salon seudun ammattiopiston kirjonta-, ompelu- ja asiakastöistä (Paasiharju 2007- 2009.)

Kuva 7. Esimerkkejä Savonia -ammattikorkean töistä (Paasiharju 2013- 2015.)

Ammattikoulussa sain monipuolisen koulutuksen pukuhistoriasta vaatteiden valmistukseen. Artesaanikoulutuksessa tuli tutuksi vaatteiden kaavoituksen ja valmistuksen lisäksi erilaiset kirjontamenetelmät, perinteisistä kansanomaisista kirjonnoista helmikirjontaan.

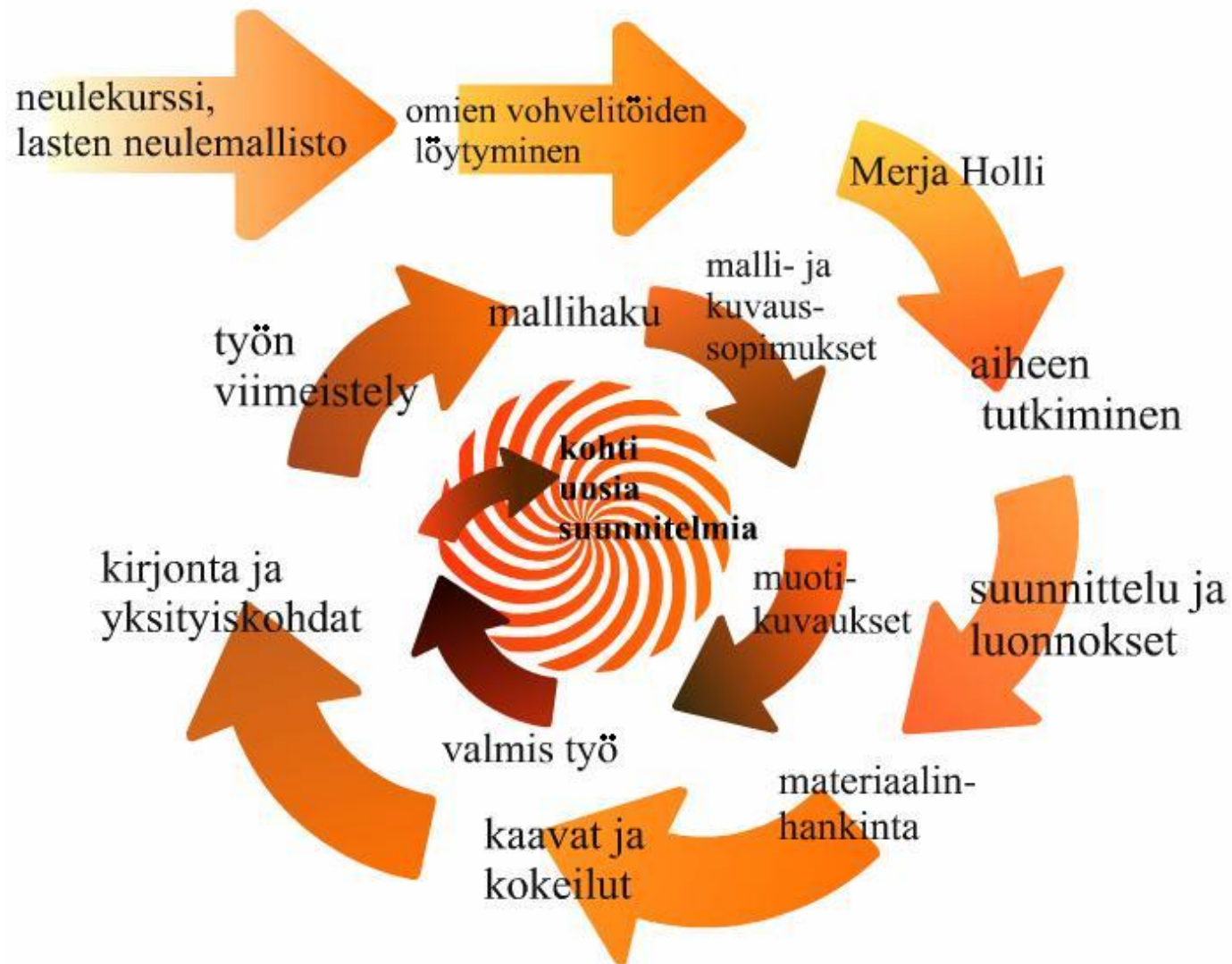
Artesaanitutkinnot innostivat kuitenkin jatkamaan opintoja ammattikorkeakouluun, koska halusin saada lisää oppia ja tietämystä vaate-
tusalasta. Ja niin kuin ammattikoulun opettajani, joka ei välittänyt mielikuvituksellisista tuotoksistani, tokaisi eräänä päivänä:

”Hanna, täällä ei suunnitella, vaan tehdään!” Tämä lause laittoi minut jatkamaan eteenpäin opinnoissani ja ennen kaikkea suunnittelussa.

Nyt ollessani viimeistä vuotta ammattikorkeakoulussa ja valmistaessani lopputyötäni, olen aivan kuin palannut niihin hetkiin, jolloin käsityöhistoriani alkoi. Vohvelikirjonta on avautunut minulle täysin uudella tavalla, se on jotakin aivan muutakin kuin vain kankaalle pujotteleminen. Alakoulun motorinen harjoittelu, jota vohvelikirjonta siinä iässä oli, on nyt muuttunut uusiksi mahdollisuuksiksi.

Omaa käsityöhistoriaani tutkiessani olen käyttänyt pohjana hermeneuttista kehää (Kuvio 1, sivu 8). Hermeneuttinen kehämalli, jossa spiraalien tavoin siirrytään esiymmärryksestä syvempään ymmärrykseen, on selkeä tapa hahmottaa osaamisen kulkua (Routio 2007.)

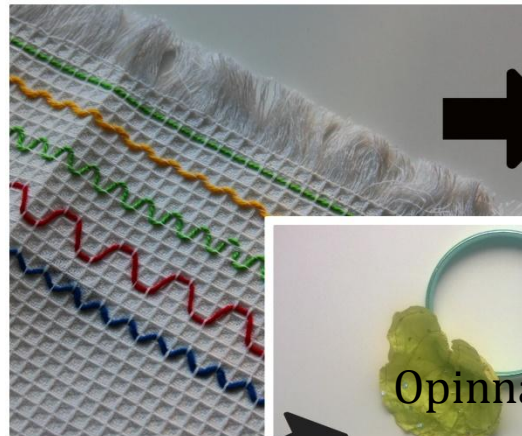
Kehää voi näin ollen tulkita opinnäytetyön etenemisen näkökulmasta (Kuvio 8, sivu 18) ja omien opintojen pohjalta (Kuvio 9, sivu 19).

Kuvio 8. Vohvelityön etenemisen kuvaaminen hermeneuttisen kehän avulla (Paasiharju 2016.)

Peruskoulu:

pujottelukirjonta
vohvelikankaalle,
neulonta ja virkkaus

Omalla ajalla:

kanavatyöt, **oman**
labelin suunnit-
telu ja **valokuvaus**

Ammattikoulu:

helmi-, paljetti-, silkkinauha-,
etu- ja laakapistokirjonta, ristipis-
tot, teneriffapitsit, reikäompeleet,
ristikkorevinnäiset, ronkkaus,
koneneulonta, kankaanpainanta,
kaavateknologia, kuosittelu,
materiaalioppi, pukuhistoria,
ammattitekniikka ja ompelu

Ammattikorkeakoulu:

taidehistoria, **kuullinen**
ilmaisu, liiketoiminta,
suunnittelu- ja tuotanto-
prosessit, **vaatetusfysio-**
logia, materiaaliteknologia,
tilkkumaalaus, materiaa-
linmuokkaus, **vapaa**
konekirjonta, kankaan-
värjäys, katoavat materiaa-
lit, alieompelu, chenille,
punonta ja huovutus

Kuvio 9. Oman käsityöhistorian kuvaaminen hermeneuttisen kehän avulla (Paasiharju 2016).

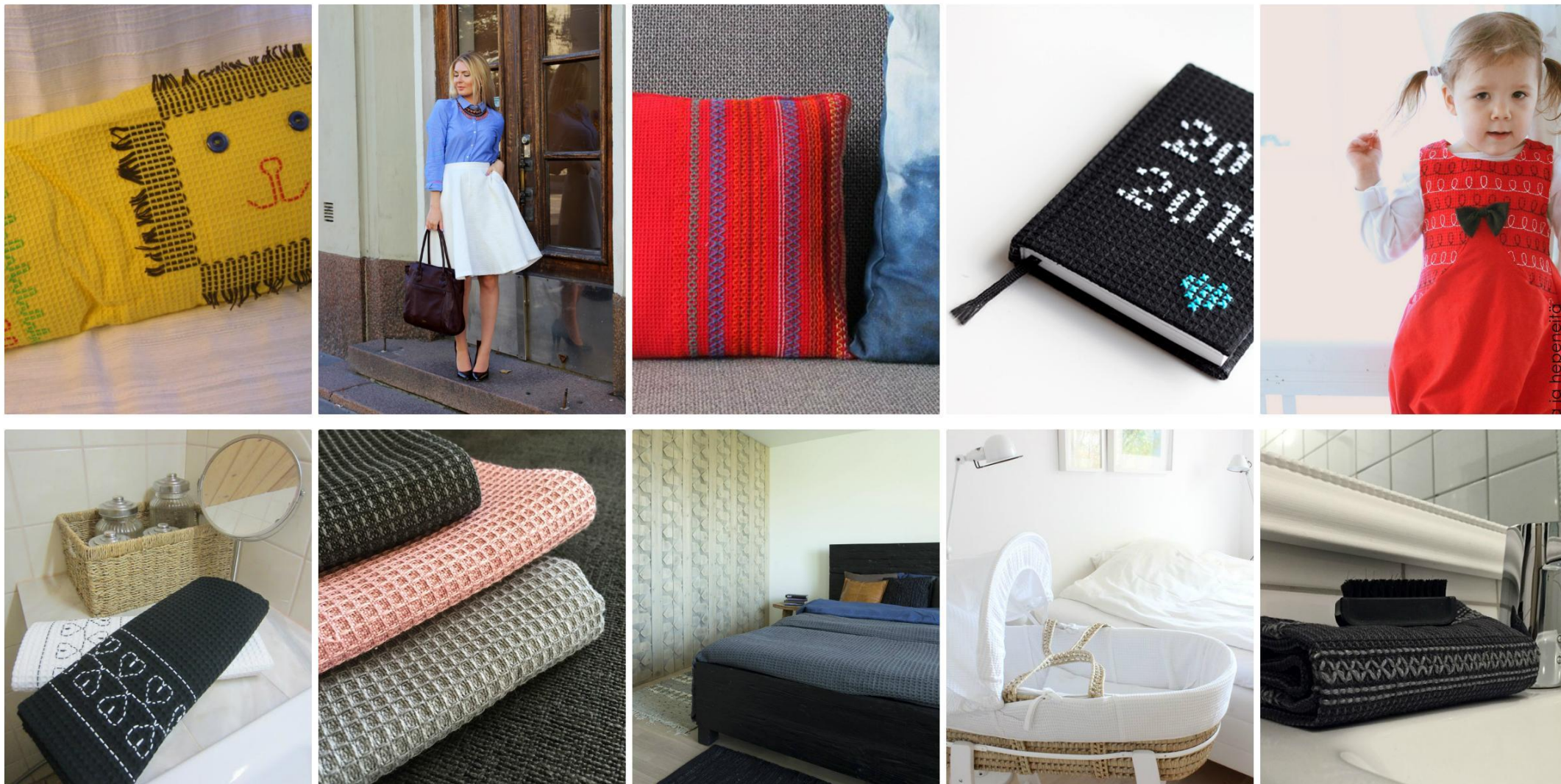
2.2 Vohvelikirjonta

Suomeen ensimmäiset vohvelikankaat saapuivat jo 1800-luvun lopulla. Kangas tunnettiin nimellä *Huckaback*, koska suomenkielistä nimeä ei aluksi ollut. 1800 – ja 1900-lukujen vaihteessa kangas valtasi tavallisen väestön kodit. Edullisesta kankaasta alettiin valmistaa paljon kodin tekstiilejä, kuten esimerkiksi tarjotin- ja leipäliinoja. Valkoinen vohvelikangas punaisella kirjonnalla oli suosituin. Sukupolvien ajan on vohvelikirjonnassa havaittavissa värien sekä kirjontamallien erilaiset trendit. Myöhemmin tutuksi tullut suomenkielinen nimi, vohvelikangas on saanut alkunsa kankaan kennomaisista sidoksista sekä ulkonäöstä (Holli 2011, 10.)

Kirjontamalleja on runsaasti. Perinteiset kirjontamallit ovat hapsu- ja kierrepujotus, ristipistot sekä solmu-, helmi- ja ketjupistokirjonnat. Vohvelikankaalle on helppo luoda selkeitä ja toistuvia kuviointeja. Vapaakirjontakin onnistuu, mutta esimerkiksi pikkutarkkojen yksityiskohtien tekeminen on lähes mahdotonta. Vohvelikirjonta on mahdollista eri ikäryhmille ja sen tekee lapsiystävälliseksi tylpät ja paksut kanavaneulat, jolloin lapsi ei voi satuttaa itseään.

Kirjontalankoja valitessa tulee huomioda, että puuvillaisen vohvelikankaan pesunkestävyys on erinomainen. Vohvelikangas kestää yli 60-90 asteen pesua ja kutistuu pesussa jonkin verran, mutta palautuu ennalleen silityksen yhteydessä (Holli 2011, 13.)

Itse olen tutustunut opinnäytetyöni aikana sekä tätini, että isoäitini tekemiin vohvelikangas kokeiluihin ja tuotoksiin. Löysin myös netistä muutamia käsityöblogeja sekä yhden muotiblogin, joissa oli vohvelikankaasta valmistettu tuote. Myös tämän vuoden asuntomessuilla Seinäjoella oli vohvelikangasta käytetty sisutustekstiilinä pyyhkeissä ja päiväpeittona.

Kuvakooste 10. Esimerkkejä vohvelikangastoista.

3 KAKSI LUMMETTA - VOHVELIKANGASTAKKI JA HIUSPANTA

3.1 Lasten vaatteet

Lapsille suunnitellut vaatteet jakavat aina mielipiteitä. Vauvat ja lapset puetaan aikuismaisen trendikkäästi, värin ja sukupuolen mukaan – mikä ei tietenkään ole ainoastaan tämän vuosituhannen juttu. Nykyisin yhä nuorempi lapsi tunnistaa vaatemerkkejä ja on näin ollen tietoinen siitä, millaisia vaatteita haluaa pukea päällensä. Moni vanhempi antaa lapsen päättää pukeutumisestaan.

Itse muistan lapsuudestani, miten äiti valitsi vaatteeni. Muistan pukeutuneeni esimerkiksi kauluspaitaan, liiviin ja vakosamettihousuihin. Protestoin, koska olin nähnyt, millaisissa vaatteissa moni muu koulutoverit liikkui. Nyt aikuisena kiitän äitiäni siitä, että hän on huolehtinut ulkonäöstäni. Lapsi ei ymmärrä, mitä vaate mahdollisesti viestittää muille ihmisille. Nyt aikuisena tunnistan vaateenviestit ja sen millaisia reaktioita ne herättävät.

Kuva 11. Esimerkkejä lasten vaatteista 2000-luvulla (Google 2016).

3.2 Ideasta toteutukseen

Tämän opinnäytetyön pohjana on viime syksynä, 2015 käymäni neulesuunnittelukurssi. Kurssi herätti kiinnostukseni lasten vaatteiden suunnitteluun, joten suunnittelin *Time of pastels and flowers* - neulevaatemalliston 4-10 -vuotiaille lapsille. Huomasin kurssin myötä, että lastenvaatteiden suunnittelu oli mukavaa ja erilaista. Kiinnostavan siitä teki väreillä, kuvioinneilla, printeillä ja yksityiskohdilla leikkittely. Lasten vaatteissa saa luoda jotain sellaista, mikä ei kuulu aikuisten vaatteisiin. Päätin, että opinnäytetyönäni haluaisin tehdä jotain konkreettisesti, valmistaa takin ja asusteen suunnittelun lisäksi.

Kuva 12. Kuvia Time of pastels and flowers neulemalliston portfolioista (Paasiharju 2015).

Opinnäytetyöni ideointi lähti neulekurssin jälkeen liikkeelle vanhoja käsitöitani tutkiessani. Löysin unohtamani vohvelikangastyöt. Päätin googlettaa hakusanat: *vohvelikangas nykyisin*, ja löysin Helsingin Uutisten artikkelin Merja Hollin kirjasta ja tiesin aihevalintani olevan valmis (Laiho 2011.)

Kuva 13. Kuvakaappaus Helsingin Uutisten verkkojulkaisusta.

Vohvelikankaiden värivalikoimia tutkin sekä Kuopion Eurokankaassa, että nettikaupoissa. Yllättävimmän valikoiman löysin Savon Palasta, Kuopiosta. Isonastainen luonnonvalkoinen vohvelikangas oli valintani. Kangas oli selvästi paksumpaa ja pehmeämpää, kuin pieninastaiset vohvelikankaat. Kankaasta teki miellyttävän se, että siinä oli materiaalina puuvillan lisäksi pellavaa. Kankaan neliömassa oli 225g/cm².

Valkoinen kangas toimisi erinomaisesti värikkäiden kirjontalankojen kanssa. Halusin valmistaa takin, joka olisi malliltaan hyvin perinteinen ja selkeä eli jotain tyylistäni poikkeavaa.

Kuva 14. Pieninastaisen ja isonastaisen vohvelikankankaan ero (Paasiharju 2016).

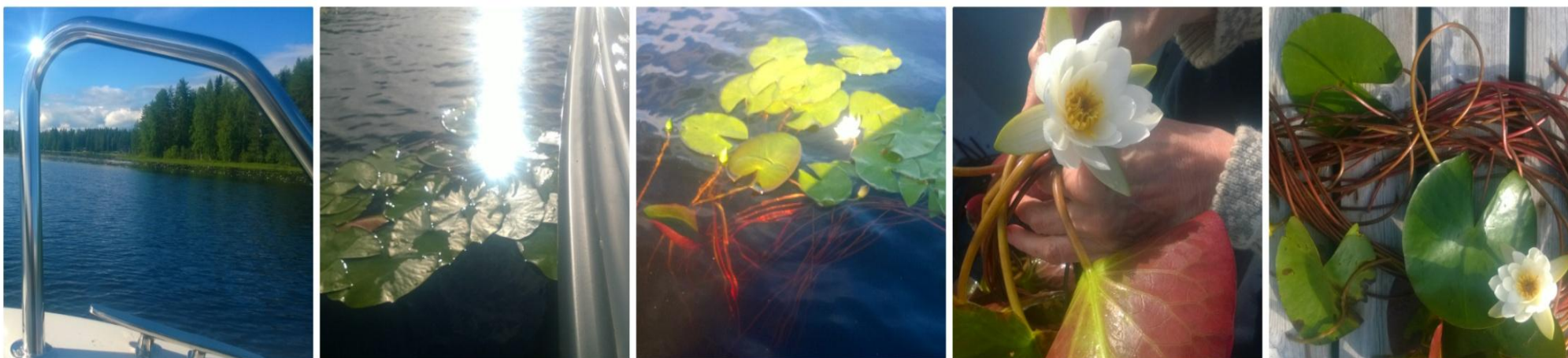
Kuopion pääkirjastosta hankin kirjallisen materiaalin työlleni. Kaavoihin tutustuin lehtisalissa. Lasten vaatteiden ja mittasuhteiden ollessa minulle täysin uusi tuttavuus, suoritin myös kesäopinnoissa EChild verkkokurssin (Teollisuustaitteen Liitto Ornamo 2013.) Kurssilta sain paljon tietoa myöhempääkin suunnittelutyötä varten. Lasten vaatteiden kaavoituksen ollessa uusi asia, sain tärkeän neuvon yhdeltä äidiltä: vanhemmilla on tapana mitata lapsensa ennen vaateostoksille lähtöä. Erityisiä otettavia mittoja olivat mm. hartialinja sekä lahkeen ja hihan sisäpituus. Opin, että lapsista annetut mitat valmismittataulukoissa eivät aina pitäneen paikkaansa suhteessa annettuun ikään.

Kuva 15. Työn etenemisen dokumentointia 1 (Paasiharju 2016).

Takki eteni kaavoituksen ja kuosittelun kautta kankaan leikkaamiseen. Mallikappaleen valmistin aluksi lakanakankaasta, jotta sain mittasuhteista sekä tyylistä tuntuman. Mallikappaletta käytin apuna sommitellessani kirjontojen ja yksityiskohtien paikkoja. Kirjonta-aiheiden suunnittelu oli työssä suurin ja haasteellisin osuus. Suunnittelulleni tyypillinen ajatus: ”enemmän on enemmän”, ei toiminut tässä työssä. Huomasin, että kankaan kaunis pintamateriaali, sekä vaalea väri tarvitsivat tilaa hengittää. Halusin, että kirjonnoissa erottuisi selvästi perinteinen kirjonta ja sen rinnalla sekatekniikkaat.

Lopullisena inspiraationa kirjonnin aiheille oli tutkimusretki Vilppulanreitille, Näsijärven vesistöön. Tällä venereitillä kuvasin ja keräsin lumpeen kukkia ja lehtiä. Aito, käsinkosketeltava materiaali oli tärkeässä osassa suunnittelussa. Myös luontodokumentteihin tutustuminen Yle Areenassa oli kiinnostavaa (Hautanen 2004.)

Kuva 16. Vilppulanreitti, Näsijärven vesistö (Paasiharju 2016).

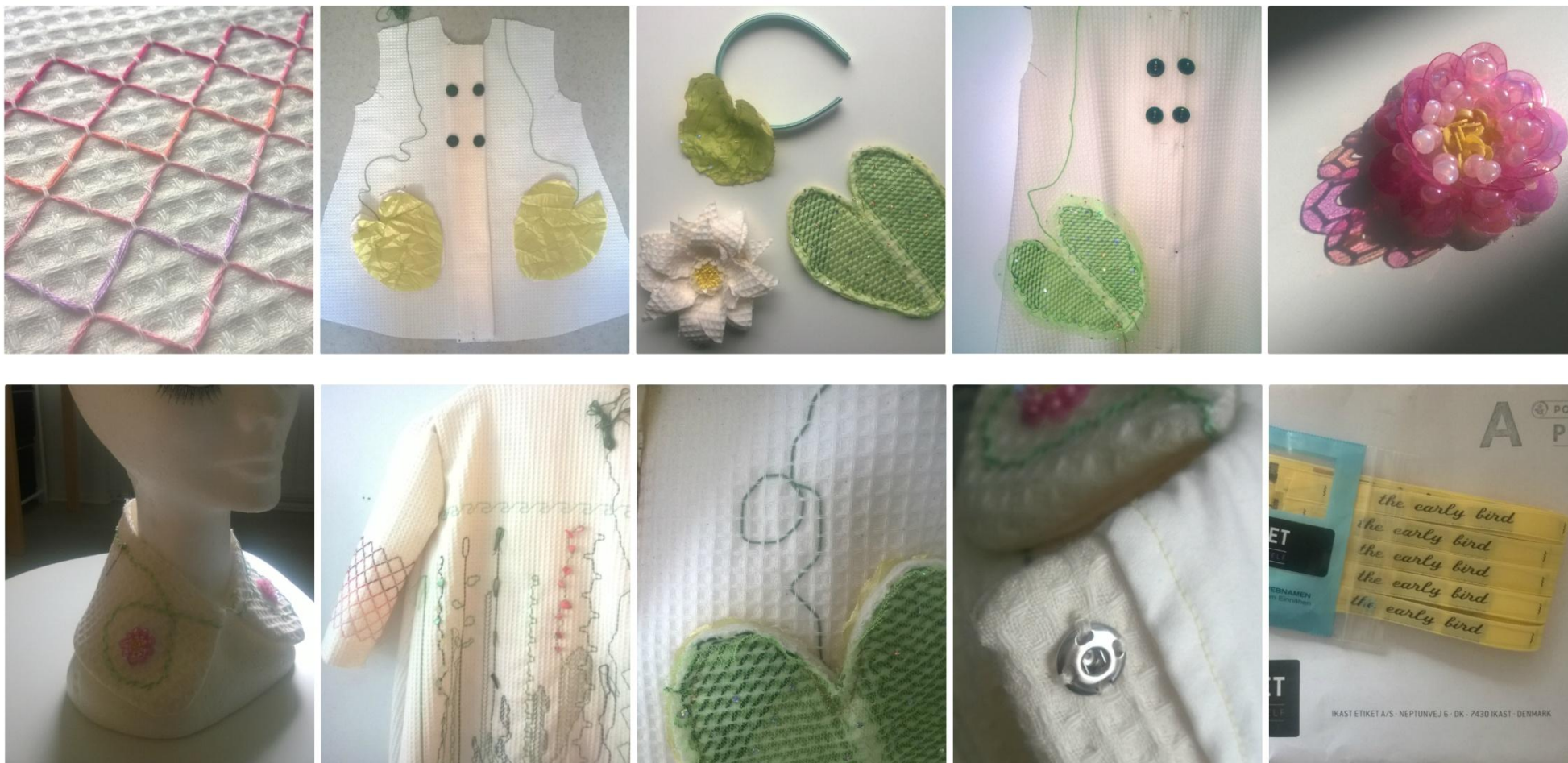
Takakappaleen kirjonnoista muodostui järven pinnanalainen tunnelma. Takakappaleella vesikasvit erivärisine, kolmiulotteisine yksityiskohtineen, hapsuineen ja koristekivineen kurottavat kohti pintaa. Kasveista yksi on kasvanut takin selältä etuosaan ja se on itse lumme.

Etukappaleen miehusta koki eniten muutoksia työskentelyn aikana. Keväällä 2016 Tallinnan Karnaluksista ostamani napit eivät käyneet takin hempeisiin sävyihin, vaikka nimenomaan olin ollut varma juuri tästä yksityiskohdasta. Vedenpintaa muistuttava nappi kuvasti mielestäni täydellisesti vesikasvin pintaa (Kuva 17, sivu 29).

Tutustuessani vielä tarkemmin lumpeisiin ja saadessani tietää myös harvinaisesta punalumpeesta päätin valmistaa koristekukat. Kukat, joita on takissa sekä kauluksessa, että takin etukappaleella valmistin helmistä ja paljeteista. Kauluksella olevissa punalumpeissa on keltainen keskus ja etukappaleessa olevissa vaaleanpunainen, koska halusin kukkien olevan hieman toisistaan poikkeavat.

Etukappaleen lummetaskuun toteutin vohvelikankaan värittämistä suorapujotuksella. Halusin taskusta paksun ja näyttävän, joten kiinnitin kolme erilaista kangasta yhteen. Vuorikangas muistuttaa lehden alapintaa ja vohvelikirjonnan päälle ommelussa tyllissä on kimmeltäviä yksityiskohtia lehden päältä, vesipisaroita. Halusin taskun olevan iso, koska lapsilla on tapana kerätä esineitä.

Vohvelikankaan leikkuusta jääneet tilkut olivat idea valkolumpeelle. Suunnittelin hiuspannan, jossa oli sekä pieni lumpeenlehti, että suuri lumpeenkukka. Tätä pantaa on mahdollista käyttää sekä Lummetakin kanssa yhdessä tai erikseen esimerkiksi arkivaatteiden asusteena.

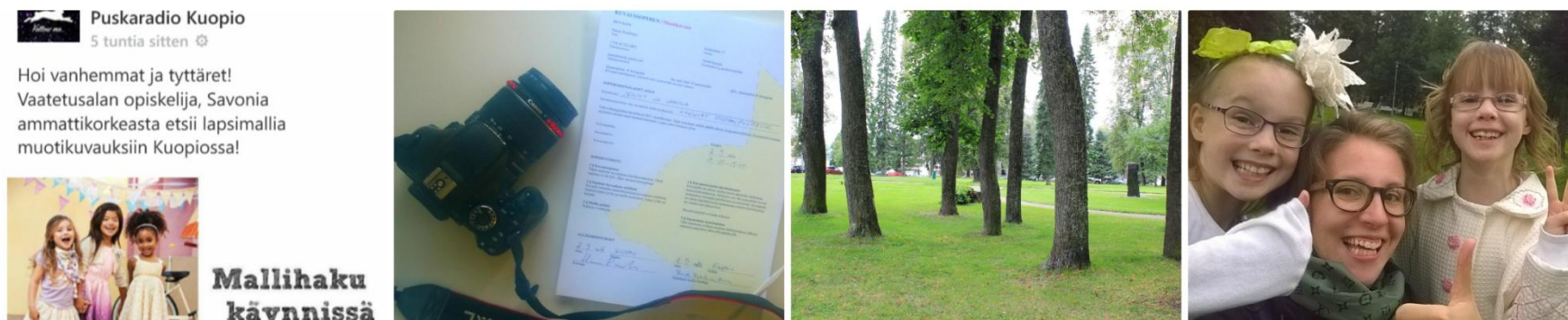
Kuva 17. Työn etenemisen dokumentointia 2 (Paasiharju 2016).

3.3 Toteutuksesta muotikuvauksiin

Pidin tärkeänä jo heti alussa, työn kulkua suunnitellessani, että kuvaisin valmiit tuotteet. Olen kuvannut aina kaikki toteuttamani työt. Mielestäni kuvaukset antavat tuotteelle elämän ja tarinan. Kuvausympäristöinä on toiminut esimerkiksi studio, luonto ja arkkitehtuuri.

Mallihaun päätin suorittaa Facebookissa, *Kuopion Puskaradio* yhteisössä. Tällä sivustolla jaetaan esimerkiksi tietoa Kuopion tapahtumista yms. Alkuperäisenä ajatuksena oli kuvata tuotteet yhden tytön päällä, kunnes tutustuin kaksosiin Jennyyn ja Jannaan. He olivat mielestäni erottamattomat ja he yllättyivät iloisesti kun valitsin molemmat malleiksi. Sosiaalinen media toimi mallihaussa erinomaisesti!

Kuvausluvut olin suunnitellut ja tulostanut valmiiksi keväällä, työn ollessa vasta alussa. Sopimuksessa oli tärkeintä huomioda se, että mallit olivat alaikäisiä, joten huoltajan allekirjoitus oli ehdoton. Lasten kuvia tultaisiin käyttämään nettiportfoliossani sekä mahdollisesti tulevaisuudessa muissa tuotantoa esittelevissä julkaisuissa. Kuvauslupa oli myös merkitty mm. kuvausten ajankohta ja paikka.

Kuva 18. Kuvausvalmistelut (Paasiharju 2016).

Lumme -tuotteiden kanssa puettavien vaatteiden halusin olevan mahdollisimman neutraalit ja vaaleat, joten kaksoset puettiin valkoisiin sukka-housuihin ja kesämekkoihin.

Kuvauspaikka, Piispanpuiston valinnan yksi tärkeimmistä kriteereistä oli sen vehreys. Vihreä ympäristö antoi raikkaan värin kuvauksiin. Haluisin myös pysyä kaupunkimiljöössä, koska näin sain yhdistettyä tuotteet niille suunniteltuun ympäristöön.

Tärkeää oli nähdä tuotteet todellisessa käytössä (Kuva 19, sivu 32). Se ei kaksosten kanssa ollut ongelma. Pääsin kuvaamaan kyykistymistä, juoksemista, venyttelyä ja hyppimistä. Asia minkä kuvausten takia olin kieltänyt, oli istuminen kankaan mahdollisen likaantumisen takia.

Lapset ilmaisivat myös mielipiteensä suoraan, joten kysyin mitä mieltä he olivat tuotteiden yksityiskohdista. ”Entäs tämä tasku, onko sen sopivan kokoinen?” kysyin ja osoitin lummetaskua. ”Joo, on! Tänne mahtuu kännykkä ja sitten semmonen pieni pehmopupu, mikä mulla on kotona.” sanoi Jenny ja pujotti kätensä taskuun odottaen, että ottaisin kuvan. Janna taas kysyi siskon kääntyessä meihin selin: ”Oot sää ite tehnyt nää kaikki...! Nää on tosi nättejä..mutta mitä nää on täällä selässä?” osoittaen takin selässä olevia koristeita. Johon minä: ”Ne on sellasia vesikasvien kukkasja ja siemeniä.” Janna nyökkäsi ja alkoi tutkia koristekiviä ja hapsuja sormillaan.

Oli mahtavaa nähdä lasten kiinnostus työtäni kohtaan. Tuotteen kohdehenkilön mielipide oli minulle tärkeintä, koska olin takkia suunnitellessa halunnut valita sellasia materiaaleja, jotka kiinnostaisivat lapsia.

Yllätyksenä lopuksi tuli myös Jennyn kysymys, kun ilmoitin kuvauksien päättymisestä. ”Hei onko tää nyt sitä vohvelikirjontaa?” Vastasin innoissani: ”Kyllä on!”

Kuva 19. Kuvaustunnelmia Piispanpuistosta (Paasiharju 2016).

Kuva 20. Järven tunnelmaa (Paasiharju 2016).

Kuva 21. Lumme -takin yksityiskohtia tarkastellen (Paasiharju 2016).

Kuva 22. Kaksoset vauhdissa (Paasiharju 2016).

Kuva 23. Kaksi lummetta, Jenny ja Janna (Paasiharju 2016).

4 POHDINTA

4.1 Keskustelua Merja Hollin kanssa

Sain idean, työni ollessa jo lähes valmis, että ottaisin yhteyttä Merja Holliin, koska hänen kirjansa oli ollut suurin inspiraatio työlleni. Löysin netistä hänen bloginsa (Holli, 2016) ja laitoin hänelle viestin, jossa esittelin itseni ja opinnäytetyöni. Sain häneltä innostuneen vastauksen. Halusin erityisesti kysyä häneltä sekä Vohvelikirjonta kirjaan, että hänen tekstiilityönopetukseen liittyviä kysymyksiä (Liite 1.) Minua kiinnosti myös hänen mielipiteensä ”kahta lummettani” kohtaan.

Soitin hänelle puhelun, koska luontevinta oli keskustella hänen kanssaan viestittelyn sijaan. Huomasin, että hänen kanssaan keskusteleminen oli helppoa ja luontevaa. Juttelimme hänen urastaan, sekä hänen vohvelityökokemuksistaan. Sain myös kuulla, että hänellä oli paljon muitakin vohvelikangastöitä, joita ei ollut edes esitelty kirjassa. Yllätyin, että hän oli esimerkiksi tehnyt pääsiäisverhot vohvelikankaasta! Selvisi myös, että käsityöiden tekeminen oli hänelle sekä vapaa-ajan harrastus, että työtä koulussa. Puhelun lopuksi päätimme, että lähettäisin hänelle vielä kysymyksiä sähköpostitse.

Sähköposti vastauksissa ilmeni, että olin toinen yhteydenottaja kirjan tiimoilta. Ensimmäinen yhteydenotto oli ollut 2011 lokakuussa, jonka jälkeen Holli kutsuttiin Helsingin kirjamessuille haastatteluun. Tällä hetkellä hän opettaa vohvelikirjontaa viidesluokkalaaisille. Tarkoituksena on opettaa oppilaille mahdollisimman monia käsityötaitoja, koulun määrärahat töiden materiaaleissa huomioon ottaen. Esimerkkejä töistä on esimerkiksi pyyhkeet, kassit, penaalit ja lannekietaisupyyhkeet. Oppilaat suunnittelevat ja valmistavat tuotteet itse.

Yhteydenottoni Holliin antoi työlleni viimeisen silauksen. Myös hänen mielipiteensä tuotteista oli tärkeää. Hän piti vohvelitöitani omaperäisinä ja yllättävinä sekä kauniisti valmistettuina. Kritiikkiä sain etu- ja takakappaleen tyyliiltään erilaisesta kirjailusta. Uskomattominta oli lopuksi, se että Merja Holli lähetti minulle oman kirjansa hänen nimikirjoituksellaan, tämä antoi ehdottomasti innostusta tuleviin projekteihini!

4.2 Valmiin työn arviointi

Opinnäytetyöni lähti liikkeelle hyvin, koska olin tyytyväinen valitsemaani aiheeseen. Työn etenemisen teki mielekkääksi se, että käsittelin aihetta, josta olin kiinnostunut. Työssä käyttämäni hermeneuttinen kehämalli oli erinomainen apu työn kulun sekä oman käsityöhistorian hahmotamisessa. Sen avulla pystyin selkeästi kertomaan ja kuvaamaan tehtyä työtä.

Arvioin tulevaa työskentelyäni hyvin työsuunnitelman SWOT-analyysissä. Analyysissä käsitellyt vahvuudet, heikkoudet, mahdollisuudet ja uhat toteutuivat lähes kokonaan. Tiesin jo työtä aloittaessani, että kuvallisenaineiston tuottaminen olisi minulle mutkatonta ja, että kirjallinenosuus tulisi olemaan haastava. Lastenvaateen kaavoitus oli myös uusi asia. Opin paljon lasten mittasuhteista ja vaatteiden funktioista. Vuoden 2015 neulevaatekurssin portfoliolla oli selvästi voimakas vaikutus tähän työhön (Kuva 12, sivu 23). Huomasin toteuttaneeni molemmissa mallistoissa samanhenkistä väri- ja ideamaailmaa. Tavoitteena on tehdä myös Kahdesta lumpeesta samanlainen konkreettinen portfolio.

Olen tuottanut aineiston, joka on nyt ja tulevaisuudessa merkittävässä osassa suunnitteluani ja näyttö omista kyvyistäni.

Työn taustalla olleet aikaisemmin opitut taidot, materiaalin valinta ja sen käyttäminen uusin tavoin sekä heittäytyminen itselle uuteen suunnitteluun eli lasten vaatteisiin näkyy työn tuloksissa. Olen tutustunut uudelleen materiaaliin, jonka työstäminen nyt aikuisiällä on ollut täysin erilaista ja kuin aiemmin, lapsuudessa.

Työn sisällön suunnittelu rajautui jo työsuunnitelman alussa, koska tiesin millaisen kokonaisuuden haluisin toteuttaa. Vaatteen suunnittelu ja toteutus eteni materiaalin ehdoilla; varsinaista ideataulua ja tuoteluonnoksia oli vähän. Toteutin työssäni siis itselleni luonnollisen suunnittelu-prosessin. Olen todella tyytyväinen työni lopputulokseen. Toteutin uniikit tuotteet, joilla uskon olevan uutuusarvoa.

Vohvelikangaskirjonnan näen nousevan uudestaan muotiin sekä sisustuksessa, että mahdollisesti myös vaatetuksessa. Tämän hetkinen pinnalla oleva minimalistinen sisustustyyli sekä 80- 90 -lukujen tyylin paluu sopivat erinomaisesti vohvelikirjonnan henkeen.

Nyt neljän vuoden opintojen jälkeen tunnen olevani taas lähempänä käsitystäni siitä, mikä olisi tulevaisuuteni kulttuuri- ja taideallalla. Vastaus ei kuitenkaan ole täysin valmis. "Kahden lumpeen" valmistus opittujen taitojen kautta on ollut työ, josta olen nauttinut. Omat taidot on hyväksyttävä eikä niitä tule koskaan väheksyä vaan kehittää eteenpäin. Vastaus on yleensä lähempänä kuin arvaakaan!

Lähdeviitteet

Holli, M. 2011. Vohvelikirjonta. Hämeenlinna:Karisto Oy.

Holli, M. 2016. Mellun Hollywool, Tuunausta, duunausta & muuta puuhaa - omin käsin [verkkoaineisto]. [Viitattu 2016-09-04]

Saatavissa: <http://mellunhollywool.blogspot.fi/>

Koskinen, A. ja Sillaanpää-Suominen, H. 1979. Kankaiden rakenneoppi. Keuruu:Kustannusosakeyhtiö Otava.

Teollisuustaitteen Liitto Ornamo. 2013. EChild, Online Vocational Training Course on Children Ergonomics for Product Designers.

[verkkoaineisto]. [Viitattu 2016-10-06]Saatavissa: www.savonia.fi/moodle

Laiho, E. 2011. Paikalliset, Helsingin Uutiset.[verkkojulkaisu]. [Viitattu 2015-12-25]

Saatavissa: <http://www.helsinginuutiset.fi/artikkeli/75560-vohvelikankaan-kirjailu-sai-uudet-kuviot>

Hautanen, K. 2004. Mandart Production. Korentolampi. [luontodokumentti]. [Viitattu 2016-07-06] Saatavissa: <http://areena.yle.fi/1-200043>

Routio, P. 2007. Hermeneuttinen tulkinta. [verkkoaineisto].[Viitattu 2016-05-06] Saatavissa: <http://www2.uiah.fi/projects/metodi/040.htm>

Muu aineisto

Gadamer, H. 2004. Valikoinut ja suomentanut Ismo Nikander. Hermeneutiikka; ymmärtäminen tieteessä ja filosofiassa. Tampere:Vastapaino.

Gunnar, A. 2006. Kirjonnan parhaat pistot. Karkkila: Kustannus – Mäkelä Oy.

Holmberg, K. 2012. Koristele kirjomalla. Hämeenlinna: Karisto Oy.

Suomen käsityön museo. Kässätkö? Koulukäsityön muistiverkko [verkkoaineisto].

Saatavissa: <http://www.craftmuseum.fi/kassaatko/index.htm>

Ylönen, H. 2005. Vaatetusalan ammattitekniikan käsikirja. Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy.

Kuvat, kuviot ja kuvakoosteet

Kansikuva: **Paasiharju, H.** 2016. Kaksi lummetta [digikuva]. Kuopio:Tekijän oma arkisto.

Kuvio 1: **Routio, P.** 2007. Hermeneuttinenkehä [digikuva][verkkojulkaisu]. Saatavissa: <http://www2.uiah.fi/projects/metodi/040.htm>

Kuva 2: **Paasiharju, H.** 2016. Valokuvat [digikuva]. Kuopio:Tekijän oma arkisto.

Kuvakooste 3:

1.	2.
----	----

1. **Koskinen, A. ja Sillaanpää-Suominen, H.** 1979

2. **Paasiharju, H.** 2016. Valokuva [digikuva]. Kuopio:Kuvaajan oma arkisto.

Kuva 4: **Paasiharju, H.** 2016. Valokuva [digikuva]. Kuopio:Kuvaajan oma arkisto.

Kuva 5: **Paasiharju, A.** 1992. Valokuvat [digikuva]. Turku:Tekijän oman arkisto.

Kuva 6 ja 7: **Paasiharju, H.** 2016. Valokuva [digikuva]. Kuopio:Kuvaajan oma arkisto.

Kuvio 8-9: **Paasiharju, H.** 2016. Valokuva [digikuva]. Kuopio:Kuvaajan oma arkisto.

Kuvakooste 10:

1.	2.	3.	4.	5.
6.	7.	8.	9.	10.

1. **Irenen käsityöideat**. 2013. Alakoulussa valmistettu leijonatyyny[digikuva].[verkkojulkaisu].
Saatavissa: <http://irenenkasityoideat.vuodatus.net>
2. **Secret wardrobe**. 2014. Valkoinen hame[digikuva].[verkkojulkaisu].
Saatavissa: <http://www.secretwardrobe.fi>
3. **Kodinkuvalehti blogit**. 2016. Vohvelikankaasta tehty koristetyynynpäällinen [digikuva].[verkkojulkaisu].
Saatavissa: http://www.kodinkuvalehti.fi/blogit/kerro_joku_juttu
4. **Eilen tein**. 2014. Vohvelikankaalla päällystetty kalenteri [digikuva].[verkkojulkaisu].
Saatavilla: <http://www.eilentein.com>
5. **Helmoja ja hepeneitä**. 2015. Vohvelimuotia lapsille [digikuva].[verkkojulkaisu].
Saatavilla: <http://helmojajahepeneita.blogspot.fi>
6. **Tee-se-itse-naisen sisustusblogi**. 2015. Vohvelikirjontaa pyyhkeisiin [digikuva].[verkkojulkaisu].
Saatavissa: <http://tee-se-itse-sisustusideat.blogspot.fi/>
7. **Rinsku, H.** 2016. DIY it again [digikuva].[verkkojulkaisu].
Saatavissa: <http://www.decoblogit.fi/heidirisku/2016/05/07/diy-it-again/>
8. **Meillä kotona**. 2016. Avotakan top 8 messuvalinnat [digikuva].[verkkojulkaisu].
Saatavissa: <http://www.meillakotona.fi/asuntomessut/asuntomessut-2016/avotakan-top-8-messuvalinnat>
9. **Joukolatar**. 2016. Suloisin ensisänky[digikuva].[verkkojulkaisu].
Saatavissa:http://www.vauva.fi/blogit/joukolatar/suloisin_ensisanky_arvonta
10. **Rinsku, H.** 2016. DIY it again [digikuva].[verkkojulkaisu].
Saatavissa: <http://www.decoblogit.fi/heidirisku/2016/05/07/diy-it-again/>

Kuva 11: **Google**. 2016

Kuva 12: **Paasiharju, H.** 2016. Valokuva [digikuva]. Kuopio: Tekijän oma arkisto

Kuva 13: **Helsingin Uutiset**. 2011. Kuvakaappaus [verkkojulkaisu]. Saatavissa: <http://www.helsinginuutiset.fi/artikkeli/75560-vohvelikankaan-kirjailu-sai-uudet-kuviot>

Kuva 14-23: **Paasiharju, H.** 2016. Valokuva [digikuva]. Kuopio: Tekijän oma arkisto

Liitteet

Liite 1. Sähköpostikysymykset Merja Hollille

Kysymykset:

1. Oletko saanut yhteydenottoja kirjan tiimoilta?
2. Miten näet vohvelitöiden tulevaisuuden?
3. Opetatko koulussa vohvelitöitä minkä ikäisille, ja miten eriikäiset suhtautuvat mielestäsi vohvelikangaskirjontaan?
4. Mielipiteesi opinnäytetyöni ideasta ja tuotteista.